

PREMS
CORONA

es saia

D'ALGIDA

nº 98 febrer de 1989 preu: 100 Pts

Portada de Victor Andreu

EDITORIAL

SOBRE ENVEJA, EDUCACIO I ALTRES HERBES

No hi ha dubte que convé, de tant en tant, llegir els clàssics; és el que fèiem l'altre dia i ens trobàrem amb un pensament d'Atenodor segons el qual ens podem sentir lliures de tota cobejança quan els nostres desitjos i les nostres pregàries als déus puguin ser manifestades públicament, en veu alta, de manera que tothom conegui què és el que demanam i el que desitjam. No ens negareu que aquest és tot un programa de vida.

Ara bé, per dur-lo a terme, com s'ho farien, per exemple, els envejosos? No fa molt n'observàvem un dels més representatius del nostre redol: estava tot capficat, afligit, i dubtàrem si li havia succeït una desgràcia a ell o un cop de sort a un altre; i és que resulta difícil saber si els empenya més la mala sort pròpia o la fortuna aliena. ¿Com poden pregar als déus en veu alta si no fan més que demanar calamitats i misèries per a parents, coneguts, amics i enemics?

Sentírem suara una conversa en què un comentava a l'altre: "-Aquell parla malament de tu". I l'interessat li contestà: "-Parla malament de jo i de tothom. I és lògic: encara no ha après a parlar bé". És ben cert; n'hi ha molts que es troben en aquesta trista situació. Però també és vera que no se'ls ha de fer gaire cas. Si un ase ens tira -o intenta tirar-nos- una coça, no el drem davant el jutge per exigir-li danys i perjudicis; el deixarem per allò que realment és, per ase, i no hi pensarem pus. No hi ha altra forma d'actuar amb aquests enzes; qualsevol altre comportament resulta una pèrdua absoluta de temps. Com deia un altre pensador antic -d'aquest no recordam el nom-: "Dels homes se'n poden fer eunucs, però dels eunucs no se'n poden fer homes".

En darrer terme, el que passa és que són moltes més les persones ben alimentades que les persones ben educades; i, com a conseqüència, abunden més els que vesteixen que els que pensen. Com hem dit qualche vegada, pensar cansa i costa.

Perdonau si ens hem posat massa moralitzadors. Potser sigui culpa d'aquest temps sense ploure; o potser sigui qüestió de metabolisme. Però d'això del metabolisme en sabem molt poca cosa i més val que ho deixem córrer.

COSTUMARI DE LA PARROQUIA D'ALGAIDA

COSTUMS DEL MES DE FEBRER

PERE FULLANA.

A més de l'ordinari es fa això següent:

Dia 2: Festa de la Candelera: La benedicció de ciris de la Candelera. Aquest dia no es resa Terça, es fa la benedicció i es donen candeletes petites a tots els homes. Es fa la processó interior i tenen la candela encesa segons les rúbriques. Aquesta festa se celebrava dins el recinte de l'església durant la II^a República, davant la prohibició civil de fer manifestacions religioses públiques. Després, ja a partir de 1936, probablement, i segur durant les dècades posteriors se celebrava una processó pels carrers amb les candeles enceses.

Dia 3: Festa de Sant Blai. A les 7 1/2 es toquen les batallades, i a les 8 se fa la benedicció del menjar que porten a l'església. Era tradició aquest dia beneir coses per menjar, per la devoció popular que s'ha tengut sempre a Mallorca a Sant Blai com a protector de les gargamelles.

El Dijous Llarder a vespre se fa una hora santa. Se toquen batallades, a la capella del Roser se preparen sis ciris, una taula i una cadira, s'encenen els llums d'electricitat, se fa exposició menor i se resa el rosari. Una vegada acabat el reso se fa una plàtica, al final se llegeix sa Coroneta de Desagravis o sa Coroneta d'Or. Al final de s'acte de desagravi, hi ha reserva i benedicció. Aquesta mateixa cerimònia es repeteix tots els dijous de Corema.

Els tres dies de Carnaval: se fa lo mateix, però sense plàtica, amb exposició major a l'Altar Major. Aquests actes posen de manifest la gran preocupació que l'Església manté davant el Carnaval, vist com a moment de desenfrè laic i anticlerical, davant el qual es reacciona amb actes de desagravi, per tal de contrarestar els moments de "perversió". Aquestes manifestacions religioses es varen dur a terme especialment durant la República, moment en què el Carnaval tingué una gran vitalitat.

Es fan els Set Diumenges, els vespres que precedeixen sa Corema.

El Dimecres de Cendra se diu l'ofici, se fa la benedicció i s'imposa la cendra. El vespre comença la predicació de Corema. El primer dia només es diu el rosari i se fa el sermó, sense res més. Els sermons de Corema solen ser els dimecres i divendres de cada setmana. Els dilluns i dimarts es fan els passos; els dijous, hora santa; els dissabtes, confessions; els diumenges decapvespre, després de Vespres, passos.

BECA PER A PERE FULLANA

El nostre bon amic i col.laborador Pere Fullana va aconseguir una de les beques d'investigació convocades dins els Premis "Ciutat de Palma". El projecte presentat versa sobre el tema: "Neocatolicisme, protocaticisme social a Mallorca i Primer catolicisme social. 1877-1902". El jurat, format per Maria Barceló, Bernat Sureda i Climent Picornell, el va escollir d'entre 23 projectes de treball presentats.

La nostra enhorabona.

PLUVIOMETRE

El mes passat no posàrem el que havia plogut perquè estàvem com empegueïts de la misèria d'aigua que hi havia. Pensàvem que juntant dos mesos valdria la pena, però no ha estat així. El gener encara ha estat pitjor.

Sense més preàmbuls, aquí teniu els números:

desembre: 10'4 litres

gener (fins dia 27): 8'4 litres

Com veis, un autèntica misèria. L'anyada pot esser una de les pitjors que es recorden.

calaix de sastre

ELOGI DEL PESUDÒNIM

En el programa sobre política municipal emès per Ràdio Titoieta el passat dia 14 de gener, hi intervingueren dues persones que, una amb tota contundència, l'altre d'una manera més vaga, es queixaren del mal costum que tenim alguns d'escriure en aquesta revista, i amagar el nostre nom darrera un pseudònim. Va esser una crítica feta en públic d'un assumpte que altres critiquen en privat. Jo, naturalment, no som del mateix parer que aquestes persones. I a continuació provaré de fer un elogi de la tesi contrària. Vet aquí, per tant, l'opinió d'una persona directament implicada en la petita polèmica, tot i que el meu nom postís no sorgí -i el greu que en vaig tenir- per les ones radiofòniques.

De primer, em dol haver de confessar que els habituals omplidors de paper imprès d'aquest poble no vessam excessiva originalitat pel fet de jugar a conillons amb la nostra identitat, ja que aquesta és una pràctica ben corrent per a nombrosos col.laboradors de les revistes com ES SAIG. Si fullejau qualsevol revista de Premsa Forana, segur que hi trobareu més d'un article o secció els escrivents dels quals s'han posat a l'arrecés de pseudònim o d'unes simples inicials, moltes vegades inventades. Per exemple: en el darrer número de la revista d'un poble veïnat al nostre, n'hi ha... cinc!, d'articles com els esmentats. Per tant, ES SAIG encara no ocupa el primer lloc de la classificació. Serà cosa de posar-s'hi.

Amb seccions com "Xafarderies", "Xep a xep", "S'ha dit que...", "Sa penya des falcó", "Xerrim-xerram"... -no m'invent res; simplement he rellegit el llibre "L'Associació de Premsa Forana de Mallorca (1978/87)", on hi ha una fitxa amb els noms de les seccions habituals a cada revista- i tantes d'altres, aquestes publicacions se senten hereves de la nostra tradició narrativa oral, un patrimoni cultural impressionant, que per allò d'augmentar la comunicació a través de les noves tecnologies, han transformat en narrativa escrita. N'han conservat els ingredients essencials, emperò: la sàtira, el sarcasme, la ironia, l'humor, la crítica,...

Totes aquestes qualitats es veuen reforçades pel fet de practicar-les des de l'insegur amagatall d'un nom fingit. Aquest és un senzill recurs literari, utilitzat des de sempre, per impactar més el lector, que així no sols comenta qui diu la notícia, sinó també la mateixa notícia, que és el que vol l'escriptor. La comunicació d'idees, d'aquesta manera, s'ha convertit en un joc: de conillons amagats, com he dit més amunt. Però amb pocs racons per escapolar-nos, perquè el poble, afortunadament, és petit.

Que el recurs funciona sovint, ho sabem els habituals col.laboradors de les revistes, i també ho saben els ocasionals, aquells que només escriuen de tant en tant. Ara que ja el podem assaborir ben lluent i enquadrat, he tengut la paciència de repassar el darrer tom d'ES SAIG -vint-i-quatre números; dos anys. En total han aparegut quatre cartes publicades a la secció "Els lectors escriuen"; d'elles, tres estan signades amb pseudònim.

Què vull dir amb tot això? Clarament: que signar escrits amb nom fingit o amagat és virtut practicada correntment en tot poble tan civilitzat com el nostre. I que voler presentar aquest fet com una cosa anormal, extraordinària, és una ximpleria. I, tal vegada, una hipocresia. Perquè allò que cou a la gargamella, pica en

el clotell, és el contingut de l'escrit: la notícia comentada, l'afer criticat, la mancança ironitzada. Si cada mes les seccions d'aquesta revista es dedicassin a elogiar la bellesa dels ametlers florits, la sonoritat del piano de coa o la fragància de la porcella rostida, tal volta encara no hauríem rebut la més petita crítica. Però... la picor i la coïssor tenen un bon remei: gratar.

EN CALAIX DESASTRE

EL RACÓ DELS LLIBRES ET BACO DELS TIBBES

FANNY

CARLES SOLDEVILA

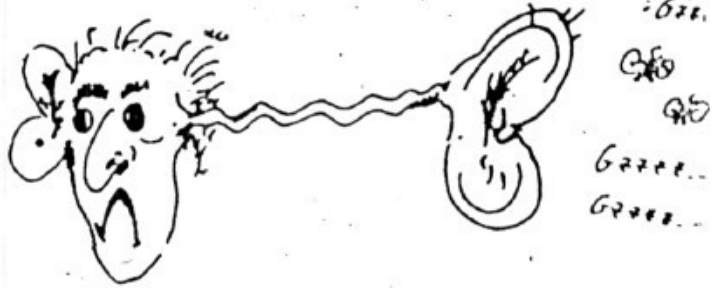
Aquesta obra forma part d'una trilogia que va aconseguir gran èxit de públic: Fanny, Eva i Valentina. Fanny és la primera d'aquesta trilogia, i està escrita amb la tècnica del monòleg interior (forma que s'introdueix dins la novel·lística catalana amb aquesta obra), la qual cosa vol dir que tot allò que se'ns conta és presentat com si fossin els records de la protagonista, com un diari personal. Amb això Soldevila aconseguix un estudi de psicologia femenina que continuarà, encara que amb tècniques diferents, a les altres obres de la trilogia. És, per tot això, una obra que no posseeix massa intensitat en les peripècies; a l'escriptor l'interessa, sobretot, la repercussió "interior" que qualsevol anècdota, gran o petita, pugui tenir en l'ànima dels personatges.

Fanny pertanyia a una família de classe social elevada, amb diners i relacions amb l'aristocràcia de la ciutat. Però la seva situació econòmica es va degradant fins que es troben en la ruïna. Fanny es queda sola amb la seva mare i es busca

una feina per poder sobreviure. És aquí on comença el llibre, quan la nostra protagonista tot just ha començat la seva feina: fer de "noia de conjunt" al famós Paral·lel barceloní. El fet que una noia que havia tingut tot el que havia volgut s'hagi de servir de les seves "comes" per guanyar-se la vida no significa per a la nostra protagonista cap mena de trauma. Ella es pren la feina seriosament, i les seves ganes de fer-ho bé li permetran anar pujant graons i representar papers cada vegada més importants dins l'espectacle. Després arriba l'amor, sense pensar-ho, sense voler-ho, però, al mateix temps, volent-ho. Les contradiccions interiors que tots tenim ens les presenta Fanny quan se'ns "despulla", quan es confessa, en un moment difícil, molt difícil. I és que l'enveja de les companyes de feina, que Fanny creia amigues, la duen a una situació conclouent, crítica, potser a la mort.

VÍCTOR MULET

m'han dit que diuen

Es com obligat començar amb un comentari de la representació de "Els Reis" a l'església, pel nou grup teatral "Es Cadafal". La majoria de comentaris eren favorables, i alguns espectadors estaven un poc despistats per l'obra, fins que descobriren que no era el mateix text que es representava a Algaida abans. Eren molts els qui destacaven l'actuació de la nostra primera autoritat i, com és natural, sentirem el xiste fàcil de que "En sap, de fer comèdia, perquè està molt entrenat..." Però, bromes a part, en conjunt fou una bona entrada, la del nou grup.

Ja hem dit altres vegades que Algaida s'està educant musicalment, entre escoles de música, orfeó, banda, orquestrines i Calderones... Ara als concerts que es fan hi va molta gent. El que seria necessari, ara, és educar els assistents als concerts, ja que entre renou de portes, al.lots petits que criden i qualque persona gran que xerra tot el temps, és difícil escoltar bé l'actuació dels intèrprets. I això que sentirem comentaris molt favorables pels dos joves, piano i, especialment, clarinet.

I, com cada any maldament sigui dia feiner, el dia de Sant Honorat hi havia una gentada, sembla com si ningú fes feina. Hi ha qui diu que és gran la devoció al Sant, i n'hi ha que diuen que són els cossiers qui estiren molta gent. El diumenge de davant, a l'ermita de Sant Honorat, també hi havia una gentada, tot s'ha de dir.

L'homenatge del dia de Sant Honorat al nostre paísà Gabriel Janer, merescut homenatge, quedà francament bé. Hem de dir que hi hagué qui trobà que l'església no era el lloc més adient, però evidentment era l'únic lloc on la gent el va poder seguir bé.

Per acabar amb la festa de Sant Honorat hem de fer un suggeriment al futur batle, encara que creim que ja li han fet: el refresc es podria fer damunt Plaça i així no hi hauria els problemes que hi ha per arribar al menjar. I si això val un poc més, entre tots ho pagarem de gust; més de gust que el dinar dels regidors i acompanyants aquell mateix dia.

Tornant un poc enrera, desgraciadament el primer dia de l'any va aparèixer el poble, especialment els voltants de l'església i plaça, fet un merder, sobretot de vidres romputs. Això sí, un que es va aixecar una mica més tard (com molts) va trobar que el poble estava més net del normal, i és que qualcú es cuida d'agranar els vidres. I ara que en parlam, de netejar el poble, hem d'alabar la iniciativa de l'Ajuntament de posar papereres; ara no tendrem excusa si tiram els papers en terra. I no posam en dubte que qualcú tindrà esment a buidar-les cada parell de dies, i no com abans que només es buidaven, si anava bé, els divendres, després del mercat.

Hem sentit remors de que l'any qui ve no hi haurà "dimoniada" a Mallorca. Pel que hem sentit que costa, en dobbers, organitzar aquesta trobada els algaidins podem estar ben contents, ja que hi havia idees de celebrar-la a Algaida. Hem sentit parlar de més de set o vuit milions de pessetes, per organitzar això.

La gent que fa anys que "arrossega es cul" per dins l'Obra Cultural, van un poc coppius, ja que han hagut de deixar el local de Sa Plaça. Fa tant de temps que hi estaven de manera provisional que semblava com si aquest dia no hagués d'arribar mai. I ha arribat. Això sí, ens digueren que els veïnats, del PSOE, els oferiren el seu local per a qualsevol tipus d'activitats i, de fet, el curset de ball ja s'hi ha fet un parell de divendres.

Per acabar, tornarem a l'homenatge organitzat per l'Ajuntament a Gabriel Janer Manila. ¿Què pensaren de l'expressió, que va repetir per dues vegades en Gabriel, del "català d'Algaida" tots aquell, entre els quals hi ha mestres i autoritats del nostre poble, que només volen parlar de "llengua de las Balears" o de "mallorquí" referint-se a la nostra llengua? Seria interessant que els ho demanassin, per exemple, si a Titoieta tornen a reunir alguns "concejals", com feren fa un parell de setmanes. Perquè no és el mateix si això ho diu un "brusquer" de per l'Obra Cultural o un quasi fill il.lustre del poble, com és en Gabriel.

UN SORD

A Algaida també hi ha gent que s'ho passa molt bé, que se sap divertir i que es pren la vida amb alegria i optimisme. I aquí en teniu una mostra amb aquest grup de 13 algaidins que feren un viatge de 15 dies per Andalusia visitant les més importants ciutats i més bells paratges. Varen estar a uns apartaments de Benalmádena, a Málaga, i des d'allà feien excursions. En una paraula, com diuen ells, "ha estat bo i barat".

noticiari de l'O.C.B.

Sempre hem dit que ens sabia greu haver de deixar, quan arribàs el moment, el local social de l'Obra Cultural Balear perquè el lloc era idoni pel tipus d'actes que feim. Idò bé, ja ha arribat l'hora, aquest mes ja no disposarem del local que durant anys ha estat testimoni de tantes i tantes activitats: conferències, xerrades, balls, sopars, presentacions de llibres, concerts, taules rodones, teatre, cursets... Ara sols ens resta donar les gràcies als seus propietaris i confiar que ben prest en trobarem un altre amb condicions semblants.

Això sí, seguirem fent activitats, un local és important però no imprescindible. Per aquest mes tenim programada una xerrada de Pere Fullana Puigserver, un dels guanyadors dels Premis Ciutat de Plana d'investigació, dissabte dia 11 de febrer. (Anunciarem el lloc mitjançant cartells).

L'excursió d'aquest mes la farem al Puig de CALICANT, a Sant Llorenç, dia 11.

Promet ésser interessant ja que les excursions, en general, les feim per la Serra de Tramuntana i aquests paisatges els desconeixem bastant. Són els paratges que apareixen a les narracions de Mossèn Salvador Galmés, escriptor de Sant Llorenç que va néixer l'any 1876. A "El garriguer d'Infern" llegim:

"Entre el massís de Calicant i el puig d'Alpara, s'obre una petita vall que llenega suauement vers la vila. Les vessants frontereres de les dues muntanyes congrien el torrent d'Albranca, mort de set fins al gorg de les Planes, a on s'atipa d'aigua, corre embriac per dins un codolar i s'afica, fart de riure, dins l'entranya insadollable de l'avançar de Sant Llorenç...

...Entorn de les ruïnes (un talaiot) s'estén una pleta atapida de mates i revells, argelagues i estepes, arboceres i aladerns, llampúdols i alzines. Devers mitjan ampit, la roca s'esquixa violentament formant un barranc escambuixat de garriga hirsuta, obert a migjorn, que escup els saragalls pendent avall, dins el torrent...

...Vers tramuntana s'obria en ventall policrom la meravella de la badia d'Alcúdia, a redòs de Formentor; a man dreta, replomava el bec de Ferrutx, pitrera rocosa i colrada de la Serra d'Artà; i a l'esquerra, el massís de Calicant s'ajaçava dins la planície amb mòrbida elegància. Vers orient era un descans gaitar el vast domini jurisdiccional, clapat de conror i garriga, mogut de comes i turons. I més enllà, la vila dins un encís de llunyania, i més enllà encara, el dors lluent de la mar".

> Aquestes hermoses paraules les va escriure Mossèn Galmés l'any 1925. Com es deuen veure aquests paisatges l'any 1989?

Veniu a descobrir-los amb nosaltres i apuntau-vos, com sempre, a Catalina Martorell (Tfon. 66.52.61).

NOTES D'ART

Manuel Millares. Palau Solleric, Ciutat

M. Millares (1926-1972) va néixer a Las Palmas de Gran Canaria. Autodidacte, realitza els seus primers dibuixos a Lanzarote (1936), la seva obra inicial, de tendència expressionista i constructivista, fa referència al paisatge. S'interessà també pel surrealisme. Afirmà la seva personalitat en els anys 50 mitjançant una obra abstracta d'arrels màgiques. Les seves "Pictografías Canarias", que començà el 1952, estan connectades al moviment informalista, interessats per les textures i nous materials. En aquesta sèrie de treballs s'aprecien nombrosos objectes inspirats en part, segons sembla, en Klee o en Miró. Es trasllada a Madrid l'any 55, fou membre fundador del grup "El Paso", començant a treballar amb xarpelleres, en un principi com a material de collage, després com a suports de les seves pintures. El blanc i el negre, juntament amb traços vermells o de teixit sense pintar, es reparteixen l'espai de les seves obres. El contingut de les seves pintures és generalment tràgic i els embalums i rucs del teixit suggereixen formes torturades. El seu estil, molt personal, ha sobreviscut la crisi de l'informalisme.

Obres en: Museu d'Art Modern (Barcelona, Bilbao), Museo de Arte Abstracto (Cuenca), Museo de Arte Contemporáneo (Sevilla), Museo de Casa Colón (Las Palmas de G. C.), Museo-colección Westerdhal (Tenerife), Museo de Arte Moderno (Nova York), Tate Gallery (Londres), Galleria Nazionale di arte moderna (Roma), Museo de Arte Moderno (Buenos Aires), Musée du Peuple (Argel), Israel Museum (Jerusalem), Museo de arte contemporáneo (Skopje, Iugoslàvia), Brooklyn Museum (Nova York), Museo de bellas artes (Varsovia), British Museum (Londres), entre d'altres.

L'exposició del Solleric està muntada de forma cronològica, facilitant el coneixement de l'evolució de l'obra. Ha estat una bona oportunitat per a veure pintura que, havent entrat a la història, segueix viva.

Bibliografia consultada: Peter and Linda Murray (Arte y artistas).

Bernat Morell. Molí d'En Xina, Algaida.

Pintor mallorquí (Campanet, 1929).

La seva obra s'ha mantingut pràcticament fora dels circuits comercials. La mostra del Molí d'En Xina es pot dividir en dues parts perfectament diferenciades: obres dels anys 68 a 80 i obra actual.

En el primer apartat podem apreciar un virtuosisme formal en els seus dibuixos, amb un fort contingut simbòlic. En les pintures del 68 sembla il·lustrar històries viscudes, utilitzant un llenguatge plàstic directe, colors primaris, subjectivització de formes i composició, tot al servei de la vivència. Creiem que aquí és on radica el fort atractiu d'aquestes obres. Passam a obres del 78, inequívocament surrealistes; en aquests treballs es suavitzen les formes, els colors s'harmonitzen i aconseguix una aparença realista, diríem que gairebé hiperrealista, seguint amb pintura amb "argument", encara que aquest sigui, en alguns casos, críptic. En els retrats, l'artista escruta el personatge, endinsant-se en ell. De presència si fa no fa estoica i insertats en atmosferes pròpies, els retrats de Bernat Morell són, al nostre parer, autèntics. En els paisatges capta el ritme de la natura. Aquestes obres es desenvolupen entre un semiingenuisme i descripció lírica, obtenint bons resultats en una temàtica sempre difícil i propícia per a caure en tòpics. En l'obra actual (1988), presentada sobre cartons, l'artista s'eleva, deixa de banda càrregues accessòries i l'expressió comanda. És una obra dura, sense concessions, amb història pròpia. La pobresa del material enriqueix l'obra. Les formes es plasmen mitjançant traços en tinta, directament, a la primera intenció. Són realment obres que impressionen. En els seus treballs, Bernat Morell deixa clar que sempre la forma ètica s'imposa a l'estètica buida.

Antoni Llabrés. Altair, Ciutat.

Pintor mallorquí (Ciutat, 1941).

Hem tengut ocasió de seguir l'evolució de l'obra de Toni Llabrés al llarg d'anys. Ara ens presenta, a Altair, un grup d'obres el denominador comú de les quals és la maduresa. Ha aconseguit la unitat a través d'un plantejament conceptual, cas atípic en moments de mecanicismes. En la seva ja llarga trajectòria com artista Toni Llabrés ha experimentat les lògiques variacions, però madurant en el sentit unitari de l'obra i de l'artista, a l'uníson. És aquesta una característica que desitjam resaltar. Al marge d'avançar en el camí cap a la recerca de l'essència de la forma i l'expressió, Toni Llabrés conjuga factors més importants, que podem definir com a d'"idea integral": no hi ha separació entre l'artista-home, el seu comportament i la seva obra. Aquesta és la clau. Hi ha elements que es poden valorar més per la seva absència que no per la seva presència. En eliminar servituds, de tot tipus, i mirar cap a dins, es fonen els conceptes en un tot. Aquest és, al nostre entendre, el valor de Toni Llabrés com a persona i, com a fet inseparable, el de la seva obra.

23 de gener de 1989: Mort de Salvador Dalí. (Síntesi biogràfica)

Salvador Dalí (1904-1989) ha mort a Figueres, punt final a una existència desconcertant per a uns, curiosa per a altres, però indubtablement densa i vital. Inicialment interessat pel cubisme, es va passar al surrealisme el 1929 i va ser acceptat, al principi, per Breton. Fou expulsat del moviment surrealista el 1938 per haver abandonat l'ideal marxista sustentat per aquest grup. No obstant això, les seves formes han anat sempre associades a les teories freudianes. Seguidament entra en una fase mística-religiosa, conservant la seva obra pictòrica un enllaç amb la visió surrealista i cercant l'efecte que pugui sorprendre l'espectador. Investiga en diversos camps de la plàstica amb els seus ologrames i pintura tridimensional; crea joieria. Va romandre als Estats Units d'Amèrica de 1940 a 1955. Se'l sol catalogar d'excursionista dibuixant, la qual cosa, essent certa, no és la característica més important d'aquest artista, que, conegut per les seves pintures, adquireix la seva veritable dimensió de personatge excepcional en la seva literatura.

VATSARI

DINAR DELS COSSIERS

El dia de Sant Honorat, els cossiers es reuniren a dinar i "es mestre" es va sentir inspirat i va donar els molts d'anys als seus companys amb aquesta glosa:

Cossier, vas ben planxat
i balles de lo més bé.
Voldria que l'any qui ve
ballis per Sant Honorat.

Això mos donarà prova
que estàs molt bo i molt sa;
sí s'Ajuntament ho aprova
segur bé mos pagarà.

Esperem que sigui així,
tots plegats un altre pic,
bona taula i bon vi
i que ens faci bon profit.

Molts d'anys a tots vos vull dar
ara que ens hem aplegat,
beguent voldria brindar:
Que visqui Sant Honorat.

En s'estiu fa tempestat
i se sembren es pebrers:
ara que estam aplegats,
que visquin es Cossiers.

ELOGI I PASSIÓ DELS SALTIMBANQUIS

GABRIEL JANER MANILA

Dia 30 de novembre, la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern va lliurar els Premis que per primera vegada ha instituït per estimular l'ús de la llengua catalana en el camp de l'educació, premis que duen el nom de l'il.lustre filòleg Francesc de Borja Moll, i que no s'han de confondre amb els que, també amb aquest nom, concedeix l'OCB. Ens complau reproduir el parlament de Gabriel Janer Manila, bella imatge literària de la tasca i vocació a què s'entreguen tots els qui ensenyen en i la nostra llengua.

Honorables senyors.

Senyores i senyors. Volguts amics.

El Director General d'Educació, el vell amic en Bartomeu Rotger, m'ha demanat que digui unes paraules en el transcurs d'aquest acte públic que serveixin de comentari als premis Francesc de B. Moll. Uns premis just ara creats amb la voluntat d'estimular l'ús de la llengua catalana en el camp de l'ensenyament. No podia ni volia negar-m'hi i per això he escrit aquest text que he pensat de titular, si no hi teniu res a dir, *Elogi i Passió dels saltimbanquis*.

No és el meu propòsit parlar dels mereixements que reuneix l'home que dóna nom a aquests premis. Bé que els coneixeu, els treballs i els dies de Francesc de B. Moll, l'il.lustre filòleg, l'editor en temps difícils, el gran patriota que ha estat, el seu exemple de fidelitat a la llengua del nostre país, dels nostres països.

Francesc de B. Moll treballà eficaçment per la dignificació de la llengua catalana i va combatre amb els recursos que tenia al seu abast -la ciència i el compromís cívic- contra la minorització a què era sotmesa. Contra la minorització a la qual, encara avui, és sotmesa. La llarga lluita de Francesc de B. Moll, sovint solitària, però solidària sempre amb les aspiracions més legítimes del poble, fou difícil, a vegades amarga. Potser fou la seva vida com la d'un saltimbanqui, funàmbul, agosarat i inquiet, sobre la corda fluixa d'una llengua i cultura que la misèria mental hauria volgut veure acabades.

Al diccionari d'Alcover-Moll el saltimbanqui hi és definit com "l'acrobata d'espectacle de carrer". I ara ve la pregunta inevitable: ¿Quantes acrobàcies no hem hagut de fer els qui ens hem dedicat o ens dedicam a l'ensenyament de la llengua i en la llengua catalana a aquestes illes? ¿Quants d'espectacles de carrer, només per manifestar públicament les raons de la nostra proposta?

El diccionari Fabra en definir el saltimbanqui diu gairebé les mateixes paraules: "el qui es guanya la vida fent forces pels carrers i places". L'Alcover-Moll parlava d'acrobàcies. El Fabra en el lloc de les acrobàcies hi ha situat, potser amb un punt d'explícita malvolença, això de fer forces. Perquè n'hem hagut de fer de forces pels carrers i les places, els qui ens hem dedicat o ens dedicam a l'ensenyament de o en la llengua catalana.

Sobre la corda fluixa, els saltimbanquis.

A començaments del segle XX, els modernistes en feren dels saltimbanquis -artistes ambulants pels carrers i les places, tendres personatges de circ, bal.lerines fràgils i pallassos- un dels seus temes preferits. ¿Recordau el circ ambulant de *L'alegria que passa* de Santiago Rusiñol? Bé sabeu que, llavors, modernisme també volia dir progressisme, i era, sobretot una proposta contra l'esclerosi de la societat: contra el caciquisme, el centralisme que ofega, el triomfalisme provincià i l'immobilisme. L'alegria dels saltimbanquis era una alegria efmera, una eufòria fràgil, perquè guanyava, tanmateix, l'esclerosi. (No voldria -i creis-me que us ho dic amb la mà al cor- que aquests premis fossin també una alegria fràgil que passa).

L'any 1905, Picasso pintava a

París aquell famós quadre, avui a la Galeria Nacional de Washington, conegut amb el títol de *La família dels saltimbanquis*, amb el qual encetava la seva època rosa. L'amargor de la nit, els rostres dolguts, la intensitat del color del període blau cedia, finalment, a la tendresa del circ, a l'entusiasme i a la passió lírica dels saltimbanquis. Només un any després començaria a pintar aquelles revolucionàries, romàniques, africanes, cubistes senyorettes del carrer d'Avinyó. ¿Per quins camins els saltimbanquis provocaren l'esclat de l'experimentació enèrgica i la ruptura?

Fa alguns anys un pedagog actual afirmava que el dabat pedagògic del nostre temps vacil.la entre saltimbanquis i buròcrates. Entre una escola i una societat que cerquen fixar dins la memòria les normes que han de conduir-nos a la continuïtat i a la persistència de velles, inamovibles estructures, i una pedagogia que proposa la força esclatant de la imaginació, que cerca estimular l'originalitat, l'alegria, la iniciativa, la invenció, la creació, l'espontaneïtat, la vida. No és lliure un poble que ha de demanar permís als buròcrates per ensenyar en la llengua que li és pròpia. I la llengua mai no serà una llengua en llibertat, mentre necessiti permís dels buròcrates per tenir llibertat. (A vegades, quan hi ha sort, els buròcrates li concedeixen el permís de pernocta, però res més).

Avui horabaixa -en aquesta hora fosca de tardor- acabam de premiar alguns saltimbanquis de la llengua: agosarats, insistents, espontanis, combatius. ¿No ha estat un saltimbanqui en Pau Llabrés? ¿No ho ha estat, na Catalina Calafell? ¿No són saltimbanquis empedreïts els mestres d'es Rafal, els de son Ximelis, els de Montuiri, els de Sant Rafel, a l'illa d'Eivissa, la gent que fa la revista "Curolles" a Lluçmajor...? ¿No són uns saltimbanquis els actors de "Cucorba", que per espai de deu anys han fet cantar els nins de les nostres illes en llengua catalana i els han mostrat el camí fascinant d'un teatre lúdic?

Honorables senyors, jo us convit -permeteu-me l'atreuiment- a caminar sobre la corda fluixa. Veureu que no és fàcil, ni còmode, ni confortable. Sabreu, emperò, quin gust té el combat i tastareu la passió d'aquesta petita, arriscada lluita per la llengua. Si us decidiu a fer-ho, potser algun dia, els saltimbanquis donarem un premi que podria dur el nom de Francesc de B. Moll als buròcrates.

els lectors escriuen

Sr. Director d'ES SAIG: li agrairia la publicació del següent escrit. Gràcies.

IDENTIFICACIÓ

Johnny Weissmüller morí creient que era Tarzan. Havia estat un nedador de fama, encimbellat per una medalla d'or olímpica i l'efímera glòria d'esser l'únic home capaç de nedar cent metres en menys d'un minut; fou llavors i durant molt de temps, actor de cinema sense majors mèrits que el del seu físic i un inacabable bram que sols la màgia del cinema feia impressionant, essent, com era, en veritat ridícul. Mai va fer altre paper que el de Tarzan, poc a poc el personatge meravellós fou apoderant-se d'aquell mediocre actor sense resignació per a l'oblit ni la decrepitud: passà els seus darrers anys asilat, veient selves on sols havia passadissos amb cadires de rodes, reconeixent l'efluvi terrible i primitiu de les feres amb l'olor final a infermetat i a medicines, confonent els seus companys de decadència amb negres de cos esplèndid, amb cobdiciosos caçadors blancs. De nit assajava sense descans el seu crit de combat, però mai acudí cap esbart d'elefants. La Direcció del sanatori rebia moltes queixes, era difícil dormir.

Ningú juga impunement amb el paper que escull a la vida. Un ciutadà progressista i incisiu decideix un dia que la millor manera de participar a la vida d'Algaida és fingir-se un portanoves més en una reunió de comares, "Sa Granera", i publica regularment a la revista del poble tot tipus de murmuracions polítiques, humanes i divines, per tal de donar cobertura mordaç i divertida a unes intencions serioses. En un principi era clara la ficció per a l'escriptor i els lectors, i l'enginy ocasional disculpava l'anonimat i l'evident parcialitat a l'hora de repartir figues. Però, poc a poc, el que era un recurs literari utilitzat per conveniència passà a esser-ho per convicció, i a qui abans se li veia ironia en el seu paper d'empipador, se li anava endevinant entusiasme creixent en la tasca, una adicció que necessitava cada vegada xerradisses més escandaloses, personals i malignes per esser satisfeta. Després d'unes "graneres" especialment desafortunades que contenien grosseres al·lusions reconeixedores i reconegudes com a tals per tot el poble, l'autor intenta justificar-se a l'últim número de la revista: per què s'enfada la gent, si ell no fa altra cosa que repetir el que sent, i no tot, les converses veritablement ofensives se les guarda? És impossible donar una definició més senzilla i exacta del que és un xafarder, i hom assisteix estupefacte a la identificació total de l'escriptor amb el seu personatge, al final del joc: qui es dedica a l'escopinada com a mètode literari, per enginyós que sigui, acaba escrivint amb bava en lloc de tinta.

Johnny arribà a creure que era Tarzan, i cridava; el que està darrera "Sa Granera" s'ha convertit en un mesquí gasetiller, i escriu. Ambdós susciten queixes a la Direcció.

Però entre la peripècia de Weissmüller i la del nostre anònim periodista hi ha la distància que va del que és patètic al que és grotesc. Com no comprendre, com no reconèixer-se en el mal actor que somnia el somni impossible d'esser un heroi. És difícil per altra part imaginar-se, sense incomoditat o vergonya d'altri, la mediocritat original de qui accepta a la xafardera com a model últim de relació amb els demés i juga a esser-ho i acaba essent-ho.

Johnny-Tarzan inspira tendresa; "Sa Granera" esgarrafa.

CATALINA ANTICH OLIVER

LES NOSTRES POSSESSIONS

avui : SON BOU

La possessió protagonista d'aquest mes està situada al Quarter I, als afores de Pina en direcció a tramuntana i antigament devia tenir una gran extensió, comprovable pel fet que quasi totes les famílies pine- es tenen establits als voltants de la primitiva possessió. Aquestes parcel·lacions degueren tenir lloc a finals del segle XVII i principis del XVIII, ja que a và- rries d'aquestes parcel·les com a Son Bouet, per exemple, hi ha edificacions d'aquesta època.

L'extensió actual de la possessió és de 17 quarterades des que va sofrir la darrera desmembració, per herència fami- liar, de les 6 quarterades corresponents a Es Corralassos -ara fa prop de vint-i- vuit anys. Confronta a tramuntana amb Son Gat i Son Xotano, ja dins el terme de Sencelles; a llevant amb 11 quarterades de Sa Pleta d'En Ferrí, que s'han establert fa poc i darrerament eren de Son Ribes; a migjorn amb Son Bouet i altres establits del primitiu Son Bou; a ponent amb Can Durí -on contén que va néixer el famós bandoler- i altres establits. Antigament els límits de la possessió es juntaven amb els de Son Ribes prop de l'actual església dels Sants Metges i vora el Cemen- teri, amb unes 40 quarterades que eren comunes i que passaren a ser propietat de Son Ribes, com intercanvi, quan els fills de la possessió decidiren edificar l'actual església.

De sempre la història d'aquest posses- sió ha estat lligada al llinatge dels Oliver; així podem comprovar, pel cadas- tre de l'any 1603, que per aquesta època era propietat de Pere Oliver "Bou", que la tenia estimada en mil cinc-centes lliu- res. Posteriorment i ja al cadastre de l'any 1626 trobam com a propietari de Son Bou D. Antoni Oliver, suposadament fill de l'anterior, que tenia valorada una renda anual "per la sua possessió"

de 125 lliures. A finals del segle passat el propietari era Miquel Oliver, que junta- ment amb el seu germà Joan cuidava la possessió. A la seva mort Son Bou passà al seu nebot Felip, fill de l'amo'n Joan, que tenia tres germanes més, i finalment arribam a temps actuals en què el propie- tati és Joan Oliver Martorell, fill de l'amo'n Felip, que a l'any 1960 va rebre

en herència tota la possessió manco les abans esmentades 6 quarterades d'Es Corralassos, que quedaren propietat de la seva germana Maria. Aquests darrers Oliveres eren parents amb els Oliveres estadants de Son Perot, que vérem fa uns mesos.

Les cases estan situades damunt una petita elevació del terreny i dominen visualment tota la contrada; fa uns anys sofriren una forta renovació interior que li feren perdre el caràcter marcadament rural que havien tengut fins llavors. El trespol primitiu fou substituït per l'enrajolat actual; la cuina també fou modernitzada i només queda com a testimoni del seu estat anterior el pinte de la xemeneia. El cup de ler vi i el celler també varen desaparèixer, donada la seva inutilitat, ja que la darrera quarterada de vinya que quedava (als Corralassos) fa molts anys que va ser arrabassada. L'atarracat de la façana principal, que a primera vista sembla modern, en canvi és ben antic perquè l'amo'n Joan sempre l'ha conegut igual i també emblanquinat.

Les parts exteriors més antigues i que conservin el seu primitiu aspecte són la façana lateral, encarada a gregal (vegeu fotografies), amb la primitiva escala per pujar la palla al sostre i el coll de la cisterna a l'altre lateral de les cases; aquestes es troben pràcticament envoltades de modernes dependències, principalment estables i solls que donen refugi a les grans aficions de l'amo'n Joan: cavalls, ovelles i porcs mallorquins de raça negra.

L'afició als cavalls potser li ve a l'amo'n Joan del seu padrí que ja tenia un parell d'eugues mallorquines per a cria i de son pare, que també tenia muls, mules i someres. Ell començà una vegada acabat el servei militar comprant a l'amo'n Jaume de Son Mesquida "Na Valona", que va tenir cinc nadissos, destacant entre ells l'euga "Na Pinera", famosa a tota Mallorca perquè va guanyar el Gran Premi i moltíssimes carreres. Foren trenta els anys dedicats al món de l'hípica i 14

de dedicació exclusiva, fins que ara fa dos anys va vendre totes les bèsties i ara només es dedica a aregar-ne qualcuna de compromís. La guarda d'ovelles suma 155 unitats repartides entre les pastures de Son Bou i les que tenen llogades a Son Ribes. També la cria de porcs negres de raça autòctona té gran importància a la possessió; enguany, per exemple, n'engreixen 35 que seran utilitzats per a la fabricació de sobrassada a la matança de "Can Tià", que volen comercialitzar amb denominació d'origen.

L'amo'n Joan ens contà que en temps primer collien bones anyades d'ametlles i figues, però ara els arbres han tornat vells i molts s'han mort, sobretot figueres. Tampoc a Son Bou no han faltat mai els cans de bestiar, amb 2 o 3 exemplars; precisament quan fèiem aquest reportatge tenien una cusseta petita que la suraven ells, perquè la mare havia mort de part.

Les terres de Son Bou poden considerar-se totes de conradís, manco Sa Pleta i Es Pletó de devers 4 o 5 quarterades d'extensió. Altres topònims de la possessió

són "Es Coverany" a mà dreta de les cases, de devers 2 quarterades, dita així perquè a la seva vora hi ha unes antigues coves; S'Era Vella, Sa Tanca de S'Era (nova), Na Cucuina, de dues quarterades i mitja, Darrera Ses Cases i finalment l'abans esmentada d'Es Corralassos, amb història pròpia. Perquè ara deu fer poc més de 50 anys que malauradament desferen el poblat talaiòtic d'aquesta tanca per convertir-ho en conradís. Empraren 40 senalles per a omplir els viatges de "carro de pareis" que serviren per empedrar tots els carrers de Pina. Hi trobaren punxes d'os, pedres de foner i gran quantitat de ceràmica. Per adonar-nos de la importància que devia tenir aquest poblat, hem de considerar que hi feren feina (a temporades) durant quatre anys. Les pedres grosses les transportaven amb civeres -que són instruments emprats per a tragar, que en lloc de postissada, solien tenir barres de través separades i clavades a les barres de mà principals-; les lloses més grosses eren esmicolades amb picasses allà mateix. Pel que hem sentit contar devia esser

un poblat similar, o inclús més important, que el que s'està excavant actualment a la possessió de Son Fornés de Montuïri. És llàstima que ningú, segurament per ignorància, pogués impedir la destrucció d'aquest poblat, vertader atemptat al nostre patrimoni històric.

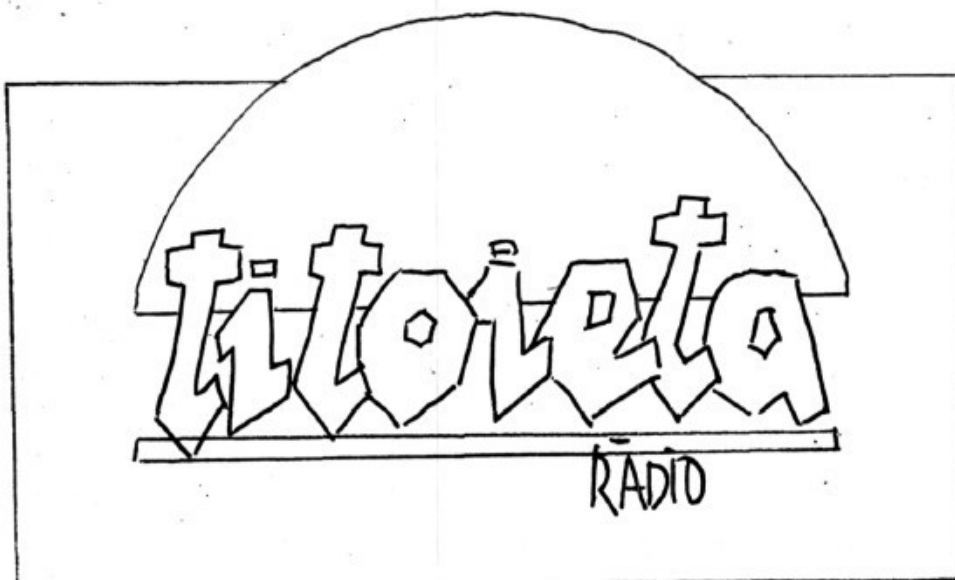
Com a nota curiosa citarem que per aquella contrada de Pina contenen que, en altre temps, les senyores de Son Bou, que devien esser molt estufades, varen vendre les tanques d'"Ets Antigois" als aleshores veïnats de Son Ribes per fer-se uns vestits nous. Si fos veritat seria un justificant claríssim de la decadència posterior de la possessió.

Com sempre, per acabar ho farem amb una estrofa del Cançoner Popular que hi fa referència i que diu així:

A Son Bou ets homos d'era
los fan batre i garbejar;
a l'amo i tot fan segar;
sa madona fa d'aiguera.

Text i fotografies:

Miquel Sastre "Fiolet"

AQUEST FULL ES PER ESCOLTAR

No faceu aquesta cara, aquest full és per escoltar, així com sona, per escoltar.

Galeria de convidats, que han passat aquest mes per l'antena de TITOIETA RADIO:

-MIQUEL MUNAR, pipa-fumador d'Algaida. Vengué a presentar la IX Fumada lenta Sant Honorat 89. Aquest any el guanyador va esser un algaidí, en TONI GOMILA.

-RAFEL XEREMEC. Va convidar els oients a l'exposició de plats decoratius que s va presentar al local de l'Agrupació Socialista. També parlàrem de la seva col·lecció i de quines eren les peces que ell i n'Aina, la seva dona, més estimaven.

-BANDA CALDERONA. Dos dels components d'aquesta formació acudiren a "Fer dissabte" per contar com es va formar Na Calderona i què havien preparat per al vespre de la revetla de Sant Honorat.

-JAUME SANTANDREU. Parlà als oients de TITOIETA RADIO a través del fil telefònic de la presentació de tres dels seus llibres al local de l'Obra Cultural. Va agrair a Na Catalina Mas la presentació que aquesta havia fet d'ell i de la seva obra.

-ANTONIA SITJAR. Regidora de cultura. Convidà el poble a la V trobada de glosadors Aprofitàrem també per comentar el primer aniversari de l'Orfeó CASTELLITX i del concert que havien preparat amb motiu d'aquesta celebració.

-PERE FULLANA. Guanyador d'una de les beques del Premi Ciutat de Palma per Humanitats. La situació actual de l'església fou un dels temes que tractàrem durant la conversa.

-JAUME JUAN "TOLEDO". Un dels glosadors més joves de Mallorca. Ell, protagonista de la trobada, ens informà de com havia anat aquest acte.

-GABRIEL SALAS, ESTEVE VANRELL, FRANCESC ANTICH i CATALINA MARTORELL. Varen esser els comentaristes especials, encarregats de resumir durant una hora i mitja l'activitat municipal de l'any 88. La tasca duita a terme per l'Ajuntament en relació a les àrees d'Urbanisme, Governació, Serveis Socials, Cultura... Varen esser analitzades des de tots els punts de vista pels representants de les forces polítiques del nostre poble.

Tot això i més ha passat aquest gener a TITOIETA RADIO; però, ja ho sabeu, aquest full és per escoltar.

ES CARRER BEN NET

-Que no estàs bona?

-No molt, fa una setmana que arrossec es grip.

-Ja deia jo que fas mala cara, t'ho he notat tot d'una.

--Sí, no puc amb sa meva ànima, però no me puc colgar perquè tota sa família està malalta.

-Enguany ha pegat molt fort. Jo, gràcies a Déu, no l'he tengut, però es meu fill va haver de jeure sa setmana de davant festes.

-Jo me vaig començar a sentir cosa es dia de Sant Honorat.

-Te vaig veure d'enfora a l'ofici.

-Sí, i molt de gust que vaig passar. Es sermó va esser molt bo, feia anys que no ne sentia cap d'igual, que digués tantes de coses i tantes veritats.

-Jo no el vaig escoltar molt, no sé què va dir.

-Idò és ben necessari que una altra vegada l'escolteu.

-Mira, a jo no m'agraden aquests sermons, no són com es d'un temps que mos predi-caven sa vida des sants. Allò era "guapo".

-Lo que no vos agrada és que se digui sa veritat que vivim cada dia, sa veritat del món actual.

-Mira, això és ficar-se amb lo que no els importa.

-Mirau, madò Joana, jo no som molt de l'església, ja ho sabeu, però trob que això és predicar sa doctrina, tocar amb sos peus en terra i xerrar del món que vivim.

-No sé on arribarem, perquè ja me diràs si està bé fer una comèdia a dins l'es-glésia.

-Que vos referiu, a sa comèdia dels Reis?

-Sí.

-Idò trob que està molt ben fet.

-Ja m'ho pensava.

-A Algaida no hi ha altre local on se pugui fer, i a més, s'obra en si, toca un tema religiós i molt lligat a l'església.

-A dins l'església no hi han de fer comèdia.

-Estic d'acord amb vós, però, per aquesta mateixa raó, molta de gent no hauria d'anar a missa o als funerals, perquè no domés és comèdia lo que se representa a un teatre.

-Ara no t'entenc què vols dir.

-Que hi ha molta de gent comedianta. Jo, per s'únic motiu que trob que ses obres teatrals no s'han de representar a dins l'església és perquè és ben necessari que hi hagi un teatre en es poble, i d'això en té sa culpa s'Ajuntament.

-Ja hi tornam a ser amb s'Ajuntament. Vols que te digui, que sa comèdia me va agradar molt.

-Idò a jo, gens, i que consti que els actors feren un gran esforç i que hi posaren molt bona voluntat, i això és d'aplaudir. Però no basta. Lo que no m'agrada és que s'Ajuntament munti un grup municipal de teatre d'aquest manera, perquè això, a la llarga, no serveix per res.

-I passant a una altra cosa: que anares a veure s'exposició de plantes?

-Sí, i molt que me va agradar, se veu que aquest al.lot hi té molt de gust amb aquestes coses.

-Sí, n'hi havia de preciosos.

-Bé, madò Joana, me n'he d'anar, que vaig a comprar unes medicines i ja és tard. Adéu.

-Adéu.

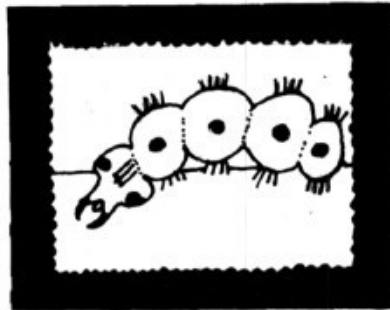
SUMARI:

En aquest número:

- =Proposicions en còs i ànima.
- =Cromo de Zoologia: Tafarreta de la calç
- =Suculent Editorial
- =Baticor. Notícies del cor.
- =Sa conselleria. Nova secció oberta als lectors.

Tulpin

LA REVISTA DEL COR, LA MELSA I EL FETGE.

TAFARRETA DE LA CALÇ. (Mordex Calcius).

Especimen de sonadura extrema que en bones condicions d'humitat pot fer malbé tot un emblanquinat.

Odia a mort les emblanquinadores a les quals mossega les aixelles d'una manera encandiladora. En perill d'extinció degut al poc ús de la calç actualment.

CADA MES UN CROMO DE REGAL. PER SEGUIR LA COL.LECCIÓ, FEIS UNA FOTOCOPIA DE LA PLANA I RETALLAU-LO.

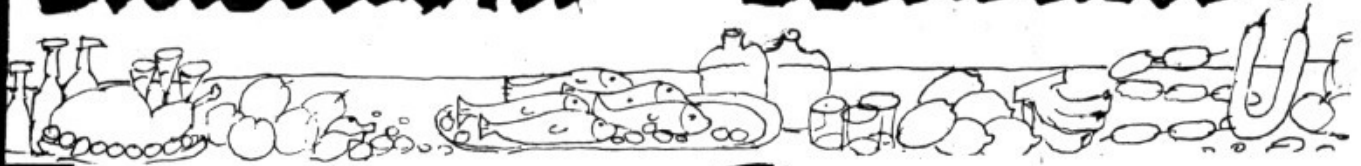

Proposicions en Còs i Ànima.

- VINE amb mi: Magdalena la picores. Cerca'm la puça, troba'm el moscart, juga amb els meus pois. Frueix gratant. Ref: 2x+1
- ET VOLS trobar a tu mateix? T'agradaria veure així com ets realment? Et vols tocar amb naturalitat? Vine a "El Espej". Ref: x=x
- LLOGUER "la prótesis maravillosa". Lloga barrams humits imitant les més meravelloses dentadures dels famosos del cinema i la televisió. Preus econòmics. Ref: 2y-6.
- MAGDALENA: Bruixeries. Ref: 2x+5=-3.
- MAGDALENA: Despentinats integrals de baixos. Ref: 2x=-3-5.
- Magdalena: Pomes escarpides. Ref: 2x=-8.
- MAGDALENA: Poncelles amb calvície. Ref: x=-8/2.
- MAGDALENA: Bruixeries i péls drets. Ref: x=-4.
- MALENNY "La Polvorona". Fa saber als seus clients que a partir del dia 20 d'aquest mes oferirà els seus serveis a la cantonada dels carrers FALANGISTA LAPORTILLA/GENERAL GODED després d'haver exercit durant 20 anys al cantó dels carrers GENERAL GODED/FALANGISTA LAPORTILLA. Ref: 2x+3=3+2x.

Suculent Editorial.

La Gastronomia és una ciència tan inexacta com bella. Té el gran avantatge que no hi ha cap fórmula matemàtica que sigui capaç de donar, com a resultat, un pollastre farcit de suculentès viandes, ou, panses i ametlles. Té la sort que no existeix cap equació on la incògnita, una vegada aïllada, sigui igual a un plat de frit fumejant i perfumat, amb la carn, amb les patates, amb el grell, amb els pèsols, amb les faves tendres i amb l'obligatori brot de fonoll.

Aquesta impossibilitat de plantejar els continguts, aquest aparent desordre de la Ciència del Menjar, és el que ens impulsa, moltes vegades, a caure en un dels més deliciosos i agraiats pecats: la Gola. Davant d'un plat selectament preparat i ple de carn, peix, ous o brou d'olla, ens tornam ardits herois, amb la forqueta a mode d'espasa i el tovalló com escut; condemnant-nos, irremissiblement, a l'escalfor descontrolada del Foc Etern. La nostra ànima expert, en pocs minuts, en una lluita sens parell amb les porcions simètriques d'un anfós, dins els cosmos caòtic d'un plat d'arròs o amb la pugna amb l'aparent indiferència d'un entrecot amb puding d'esclatassangs.

Ho sabem, sí, que podem perdre el bitllet pel tramvia que ens durà de cap a l'Eternitat Estàtica. Ho sabem que ens podem condemnar pels segles dels segles. Ho sabem i en som plenament conscients. Però, així i tot, tornam travallar de pensament, paraula, obra i omissió. Són temptacions en contra de les quals només pot lluitar una ànima forta o anorètica.

El nostre pensament és ple, a tota hora, d'imatges amb corbes de sinuositat culinària: fileres i més fileres de plats d'exotisme deliciós, bombons farcits d'exquisit secret, postres amb mel sucres i confitures. Les nostres paraules són totes apologia d'espícies i salses impensades. Les nostres obres són el fet consumat d'un pecat de llepolia: el crec-crec d'una corna de porcella rostida, el renou decidit del ganivet tallant el pastís... La nostra omissió, el deure innegable de dibuixar un suculent editorial lluny de pensaments negres d'àcid úric, convidant a la gent a que caigui en la més grossa de les temptacions, deixant de banda el bisturí de foc que ens allunya del Paradís i ens amenaça amb la trista amputació.

Jutipiri

SECCIÓ FICTÍCIA
D'ES SAIG

Dirigeix: Carles Sol.

Col.laboren:

Albert Siquesí.

Gabinet Mèdic de Xefardejos.

Magdalena Corason.

Benet Alegre.

Magdalena Miraquefaig.

i tot el potentíssim
equip de la redacció.

Revista JUTIPIRI.

EDITA: La Ganyota!Edicions.

IMPRIMEIX: Imprenta Sa Carussa.

Pratikon, ♥ notícies ♥ ♥ del cor. ♥♥

TUP-TUP!!! Inaugurat el segon congrés de Dones Emblanquinadores sota el lema: "Arquitectes, volem les cases més baixes!!!" La seva presidenta, Na Magdalena Poal i Calç, va dirigir unes fortes paraules als assistents en el discurs d'obertura: "Ja està bé de cases altes, vatua el món!!! Estam cansades de pujar i baixar de sa banqueta i de que sapin de quin color duim ses "Prinsesas", que no és vera?"

TUP-TUP!!! El passat dijous va esser presentada a la societat en una espectacular festa a la "maison" de vacances "El Rincón de Africa" de la comtessa donya Magdalena Galli Navella el seu animal de companyia. Es tractava de la moneia Malenny Galli Navella. El comentari fou unànim: "Es exacte la seva madona".

TUP-TUP!!! Declaracions escandaloses del porter de la tenda de moda CALI'S després dels salvatges fets ocorreguts (mirau JUPIRI nº 0, SAIG, nº 97): "La saliva de donya Magdalena Heredia és tan àcida que he canviat sa pell de ses aixelles".

TUP-TUP!!! Canvi de sexe de l'actriu Magdalena Nicarn Nipeix. Declaracions explosives a la sortida de l'hospital: "Jo volia una llampuga i m'han posat un gerret. No hi ha dret".

Magdalena Corason i el Gabinet Mèdic de Xafardejos

Ja Conselleria

CONSELLS, COL.LABORACIONS,
INTIMITATS...
LA DESCOBERTA DELS RACONS
AMAGATS DELS NOSTRES LECTORS=

AMOR DE MARE

és senzill,
fill.
Tu quan siguis gran,
beuràs xampany
i fumaràs
i ets capaç,
en un reialme,
d'oblidar-me.

Magdalena Maremon

PREMI CONSELL INSTITUCIONAL DEL MES

Consell per llevar les bolletes
dels gerses i jaquetes.

Na Magdalena Pura Llana ens ha fet arribar aquest consell molt útil per a la temporada d'hivern: "Quan me vaig posar el meu vestit de punt "tonto" vaig descobrir que estava ple de bolletes. Estava desaperada a punt de fer un tro, fins que un petit terratrèmol va fer caure un rodet de cinta adhesiva de damunt l'estanteria que vaig aprofitar per embolicar el meu vestit i em va quedar tan bé que el vaig deixar embolicat i no se veuen ni ses bolletes ni es punt "tonto". És un crit de modernitat."

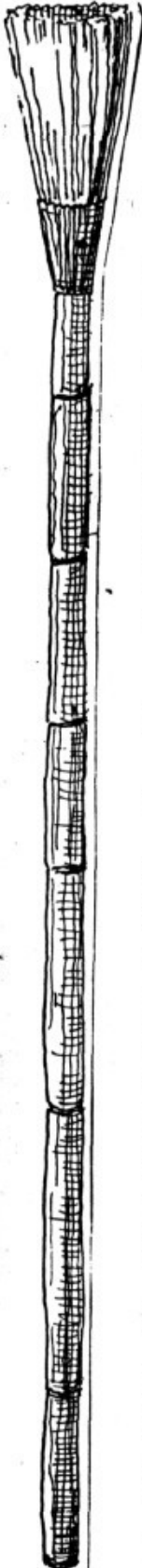
CONSELLS INTITUCIONALS

-No tireu els cabells que vos cauen. Aprofitau-los per fer una pepa a la vostra filla.

-Si no aprofitau les vostres aliances de noces, feis-vos-ne arracades.

-Si no voleu gastar llum, res millor que estar a les fosques.

Magdalena Miraquefaig

ZONY PUB
5
FARAB'

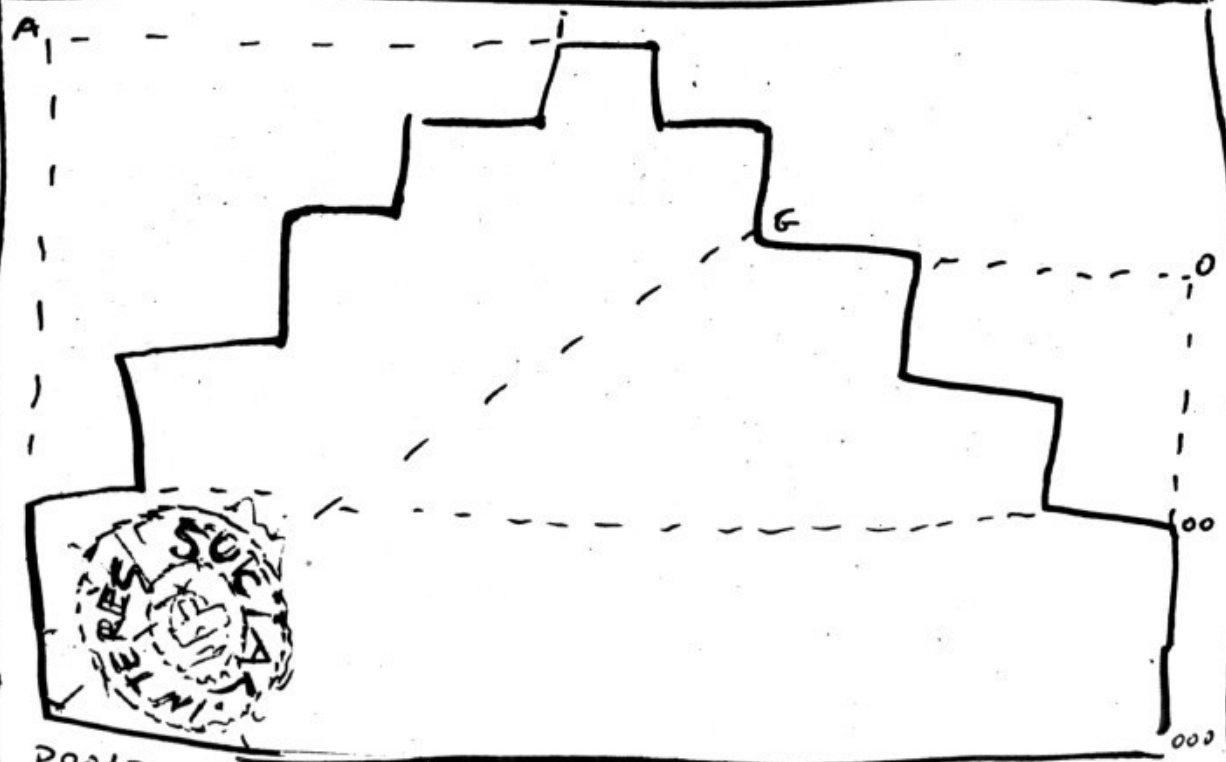
ARA EM DIRE' ZOSER-PUB, I,
I LA MEVA ESTELA SERA AQUESTA
ANOHENARE IN ARQUITECTE
I LI ORDENARE QUE CONSTRUEIXI
EL MEU "COMPLEJO."

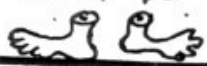
TU SERAS, IMOPHEP, EL MEU ARQUITECTE.
CERCA UN PAISATGE PINTORESC, ARRASA' L
I CONSTRUEIX.

CONSTRUEIX EL MEU "COMPLEJO" IMBECIL!!

HORROR. QUE CONSTRUESC, MON SENYOR?

PROJECTE (PARCIAL) DE "COMPLEJO" ZOSER-PUB, PIRAMIDE
ESCALONADA, INVENT DE "GRAN SUPERFICIE" PER PLANTES.

ZOSER-LELI

La gent ja mira el rellotge: A quina hora han de començar les carrosses?, demanaven els més nerviosos als veïnats. Ja són les quatre, deu esser que ningú vol sortir el primer, però, fosca, qualcú s'haurà de decidir. Encara no eren les quatre i deu quan varen començar a sentir renou de tractor. No hi havia cap dubte, i manco veient la gent tota agrupada al mateix lloc per rebre-la, als peus del Cor de Jesús, sempre amb el dit enlairat cap al cel, com volent dir: Què mos farà aquest temps?, a la vegada que assenyalava els quatre nigulots que passaven per davant el sol, donant-li al dia un aspecte més hivernenc que no hauria de durar massa, ja que, amb l'entrada a plaça de la primera carrossa es compongué, al menys perquè les fotos poguessin sortir bé. No hi havia la TV Balear, ni falta que feia; tot el que aquesta hagués pogut fer ho feien els videofilmistes situats estratègicament per tot arreu fent el possible per no perdre's detall, dirigint els seus objectius cap allà on el capellà esquitàs amb la granereta d'espergir benediccions; a més, prou feina devien tenir ja a Alcúdia filmant dimonis o a sa Pobla fent-ho amb l'espectacle de les indigestions de les seves espinagades. Però, a Pina no tot havien de ser problemes televisius o de programació anticipada respecte la data oficialment assenyalada i que alguns reivindicaven, mostrant-se contrariats davant canvi tan atrevit, comparant-ho, entre altres coses, amb la carta de les que sol dir que mou guerra pel fet de voler jugar amb la mateixa carta distintes vases i això sí que no es pot aguantar ni al millor jugador. També tenia que haver-hi el que estava anunciat, el que s'esperava, el que tothom havia sortit a veure i això eren les carrosses, és a dir, el plural de carrossa, pel que s'ha de menester al manco més d'una. Doncs així va ser, el total de les carrosses participants fou el de quatre. Quatre muntatges que ompliren tota la plaça i que ens demostraren als més escèptics que era possible fer quelcom distint, diferent, original, encara que es tractàs de recrear antigues escenes de la nostra pagesia: figarelers i figareleres amb els canyissos plens de figues esteses al sol ens tornaren a l'estiu de ple i ens podia semblar sentir altre cop les xigales xiuxiuejant incansables entre els pins, no faltava tampoc la foravila amb la gent asseguda vora el portal, parlant qui sap de què, i pegant calades a la pipa; també hi eren els pollers, amb les gàbies i els polls tant de perdius com d'endiots o colomins, que amb tota seguretat no s'entornarien sense haver mercadejat i venut bona part des gènere. Totes s'assemblaven i totes eren entre si úniques i distintes. Totes foren dignes de les més altes bendiccions, i encara que la granereta quedàs un poc petita, fou la manera de reconèixer una feina prou ben feta.

Glosadors tampoc no en faltaren per recordar-nos els miracles del patró. I si bé mancaren de les més representatives autoritats que presidissin acte tan solemne, hem de reconèixer que en sentírem prou com per considerar totalment certa la possibilitat de crear-hi la primera escola municipal de nins glosadors de Sant Antoni, els quals, salvant les petites deficiències tècniques, ens haguessin pogut representar, sense cap dubte, a la trobada que feren a Sa Portassa. La darrera paraula, en aquest aspecte, la digué en Tomeu Seguí amb la glosa que vos reproduïm:

*Sa meva memorial
és pobra d'experiènci
i amb honor a l'obediènci
vos vull dar una advertènci,
persones que m'escoltau:
Sant Antoni en natural
era ric de capital
i de béns per un igual
i per decantar-se des mal,
des pecat de s'innocènci,*

*repartí sa seva herènci
pes pobres fer preferènci
i se'n va anar a fer penitènci
dins undesert infernal,
i si ho pensau bé cada qual
val molt es tenit creènci
o fer de moralidènci
per guanyar s'intel·ligènci
que deixà escrit en sentènci
el Pare Celestial.*

*I ara feis lo que trobau
tant si és per bé com per mal
va a sa vostra conscienci
i Sant Antoni assistenci
per aquesta menudenci
que teniu aquí presenci
per ells vos deman sa pau.*

*Sant Antoni bon patró,
de bon sant anomenada,
cap cosa he demanada,
emperò aquesta vegada
vos ho deman per favor:*

*es pagès està felló,
es sembrat té mal color,
sa terra no està amarada
i si enviàveu mitja aigada
emperò que fes saó
per ajudar en es conrador
perquè culli bona anyada
i si no fa qualque arruixada
sa terra que hi ha sembrada
sols no farà sa llavor.*

Tomeu Seguí

Ara que els Reis mos queden a darrera, és hora de mirar al davant, vers el que està per arribar, pel que s'anuncia en tots els comerços, pel que es respira ja per tot arreu, l'aire, la festa, la gran desfressada del Carnaval. Un any més (el tercer amb aquest) l'Associació de Veïnats ens té preparada una sorpresa pel pròxim dia 4 de febrer. Els empeguets que no cerquin excuses, homes i dones de totes les edats, nins i nines per petits que siguin, no poden deixar de pintar-se les galtes el més vermell possible o uns bons mostatxos i barbó, de fer tot el que calgui per sembla el qui no se és, per representar un paper distint: d'home, de vella, de pirata o de mil coses més possibles i imaginables. Ací es troba la gràcia a tota aquesta festa, l'originalitat, la participació, el bon gust, la bulla i el divertiment. Medis tothom en té. Si el que falta són ganes... és ben hora de trobar-les.

GUILLEM ANDREU

MOVIMENT DEMOGRAFIC

Catalina Juan Oliver. Va morir dia 7 de gener als 93 anys.

Pere Joan Tomàs Sastre. Morí dia 10 de gener i tenia 94 anys.
(Era l'home més vell d'Aigaida.

Joan Oliver Garcia. Ens deixà dia 13 de gener als 79 anys.

NAIXEMENTS

Catalina Veny Antich, filla de Pere i Catalina. Va néixer dia 24 de gener.

ESPORTS

FUTBOL

Sort molt diversa pels nostres equips i el més destacat ha estat la derrota dels benjamins davant el líder, la tercera victòria dels infantils i els grans que no acaben de convèncer quan juguen fora des Porrassar.

BENJAMINS

Com ja hem dit, perden dins Consell per sa mínima després de vuit jornades sense perdre cap punt; però es veu que aquesta derrota no els ha afectat gens ja que en el partit següent reanudaren la seva bona ratxa.

Sant Francesc-Algaida 1-3
Consell-Algaida 2-1
Algaida-Sta. Margalida 3-0

ALEVINS

Després de la pallissa que reberen davant el Cormoran, en el partit següent confirmaren la seva recuperació que esperam definitiva. Tenguem en compte que el Cormoran és el líder d'aquesta categoria.

Algaida-Xilvar 2-3
Cormoran-Algaida 9-1
Algaida-Son Pizà 3-1

INFANTILS

Guanyaren el primer partit d'enguany dins Es Porrassar, però no pogueren fer res davant els altres dos equips que són dels capdavanters del grup. Es veuen decidits a recuperar el terreny perdut i amb un poc de sort ho faran.

Sta. Margalida-Algaida 3-1
Algaida-Can Picafort 5-1
Felanitx-Algaida 5-0

JUVENILS

Massa bé ha estat el que han fet i poc a poc demostren que són un equip capdavanter i que no es pot jugar amb ells. Per cert, pensau a reaccionar cinc minuts abans del que ho feis quan perdeu.

Mariense-Algaida 3-4
Algaida-Lloret 4-0
Xilvar-Algaida 3-2

GRANS

Els grans passen un mal moment de joc però segueixen treguent punts de fora camp. De totes maneres no acaben de rematar la feina quan és hora.

Algaida-Cafetín 3-2
Xilvar-Algaida 1-1
Sant Jordi-Algaida 1-1

JOCS ESCOLARS

Com és costum, a Algaida sol haver-hi jornada de jocs escolars quan arriba Sant Honorat i així també es va fer enguany.

Es varen jugar dos partits de handbol i començà el torneig d'escacs.

Va jugar l'equip federat cadete masculí d'handbol va caure davant un equip que feia unes jugades per treure's el capell.

Algaida-Sta Maria 4-18

L'equip cadete federat femení, quan estava a cinc minuts del final, va fer una remuntada que va acabar en el gol de la victòria a pocs moments del final.

Algaida-Sta. Maria 9-8

Pel que fa als escacs, vo anirem donant la classi-

ficació dels jugadors algaidins, però de moment és un poc prest, perquè només han jugat una partida: hi ha tres jugadors amb un punt, un amb mig punt i tres sense puntuar.

BILLAR

Com és habitual, s'ha disputat durant les darres setmanes el Torneig de Billar de Sant Honorat al Bar de Ca N'Esteve amb aquesta classificació final:

1. Tomeu Tomàs
2. Miquel Coll
3. Pere Capellà
4. Tomeu Perelló

Si consultau Es Saig del mes de novembre (nº 95) veureu que respecte a aquell torneig hi ha hagut canvis: els primer i el segon eren els mateixos, però capgirats, i el cinquè i sisè d'abans ara són quart i tercer respectivament; això vol dir que hi ha molta rivalitat i que no hi ha guanyador abans de començar. Ara ja no es tornarà a disputar cap torneig important fins al novembre, ja que el de Sant Jaume s'ha suprimit.

Hi ha una convocatòria al Bar Can Mulet per fer un torneig de billar americà. Ja ho sabeu tots els qui hi volgueu participar. Apunteu-vos-hi.

BIEL BIBILONI

UNA XERRADETA ... (acabament)

a les sales de concerts. I, precisament, els aficionats a tocar-lo solen ser seglars. Al Conservatori de Barcelona, de vint estudiants sols hi ha un frare i una monja.

-Com veus la música dins l'educació?

-A Espanya, molt malament. Els polítics no veuen la música com un element educatiu. La veuen com un luxe, no com una necessitat. A EGB se'n fa una hora setmanal, i no crec que sigui obligatòria, és ridícul. A Primer curs de BUP s'estudia Història de la Música. La gent té molt poca educació musical.

A Hungria des de fa 50 anys es realitza una experiència molt positiva en aquest sentit. A les escoles normals ensenyen música 2 hores a la setmana. Llavors tenen unes altres escoles on n'ensenyen dues hores diàries i els resultats acadèmics en Llengua o Matemàtiques està demostrat que són millors quant més temps dediquen a la música.

-Explica'ns coses de l'orgue d'Algaida.

-És un resum de dues etapes. Una primera del plateresc o barroc primitiu (1647-1648) i una segona del barroc tardà (1770).

El construí Jordi Bosch, el més famós orguener mallorquí que construí el de Santanyí i el del Palau Reial de Madrid.

El seu estat actual és deplorable. S'hi realitzà una reforma desgraciada pels anys 50, sense seguir un criteri. En aquell temps es modernitzava, no es restaurava.

-Però, deu tenir cura!

-Sí, si es prescindeix de la reforma dels anys 50 i es torna a l'orgue barroc. Falten 350 tubs. Jo crec que amb menys de dos milions de pessetes podria quedar digne.

-I els de les altres esglésies de Mallorca, com estan?

-En general, mal conservats. Contràriament al que la gent es pensa, la seva decadència no comença amb els orgues electrònics. Hi ha dos factors: la desamortització i la introducció de l'harmònim.

Hem de tenir en compte que per poder tocar l'orgue, abans dels ventiladors elèctrics, es necessitaven dues persones i ara sols es toca en celebracions solemnes. N'hi ha que fa molts d'anys que no sonen.

-Que n'hi ha molts a Mallorca? Hi ha interès per la seva conservació?

-Hi ha 122 orgues, 40 històrics.

Hi ha dos moviments: un oficial que és la Comissió diocesana dels orgues histò-

rics, a la qual es consulta com s'ha de fer la restauració, i un grup -que no té nom- que ens dedicam a investigar. Hem publicat un inventari de tots els orgues de Mallorca i estam preparant un llibre.

-I gent que el toqui?

-N'hi ha poca, ja ho he dit, una dotzena. Fan falta organistes. Si es restauren instruments i llavors no hi ha ningú que els toqui es tornen deteriorar. També hi ha molts pocs orgueners. En tota Espanya, mitja dotzena; un d'ells és mallorquí, en Pere Reynés de Campanet.

Ens agradaria, i creim que a tots els algaidins també, que aviat poguessis fer un concert amb aquest orgue tan antic, ben restaurat, que tenim a la nostra parròquia. Fins prest i moltes gràcies.

ANTÒNIA MARIA MULET

ES SAIG
BOLLETÍ DE L'OBRA CULTURAL D'ALGAIDA

Revista mensual. D.L. P.M. 495.1980

- Dirigeix Delfí Mulet
- Administra Llorenç Oliver
- Mecanografia ... Mireia Mulet
- Fotografia Joan Balaguer
- Dibuixa Jaume Falconer
- Col·laboren Andreu Oliver
- Pere Mulet
- Alexandre Pizà
- Joan Trobat
- Joan Mulet
- Biel Sastre
- Guillem Andreu
- Xesc Oliver
- Miquel Fiolet
- Jerònia Oliver
- Miquel Serra
- Víctor Mulet
- Josep Noguerol
- Biel Bibiloni

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Tl. 665042/272576

Imprimeix: Apóstol y Civilizador. Petra.
ES SAIG només es responsabilitza de l'editorial.

una xerradeta amb ..

EN TONI MULET

Antoni Mulet i Barceló va néixer a Algaida l'any 1943. És franciscà, músic, organista, professor, excursionista, ecologista, nacionalista i vegetarià. Una barreja explossiva que fa d'ell un home metòdic i disciplinat.

Per les festes de Sant Honorat va venir a fer una conferència sobre l'orgue de l'església d'Algaida i, precisament per això, hem volgut que ens contàs coses sobre la seva gran passió: la música.

Som a la Porciúncula, és un horabaixa assolellat del mes de gener. Fins ara s'han deixat sentir els acords triomfals de l'orgue a través dels finestrals de l'església.

-Quan comences a sentir i a viure la música?

-Realment aquesta afició l'he viscuda des de nin. Record molt la banda de música d'Algaida, on mon pare hi tocava. També record que els meus pares sempre cantaven fent les feines del camp.

-I què ens pots contar d'"Els 4 d'Assis"?

-Tot va començar com una broma d'estudiants. El cas va ser, però, que pel primer festival de la cançó de Mallorca, l'any 65, faltava gent mallorquina i ens demanaren que hi actuàssim i així ens ficàrem dins el món de la cançó, enregistràrem discs, férem actuacions, etc., fins l'any 68 que jo em vaig ordenar sacerdot.

-Sabem que ets organista. Per què t'inclinaries per aquest instrument?

-No sabia dir com va començar, sempre ha estat latent. L'orgue, de petit, m'intrigava molt.

Des de ca nostra el sentia i li demanava a mon pare -Quin és aquest instrument? I ell em contestava: -L'orgue. -I l'altre?, li tornava a demanar jo. -Quin altre? És el mateix, és l'orgue. Em fascinava i m'intrigava molt aquell instrument que quan el tocaven en sonaven un parell a la vegada.

-Es difícil tocar-lo?

-He hagut de fer molta de feina. Vaig fer la carrea de piano i llavors vaig estudiar orgue a Barcelona amb Montserrat Torrent.

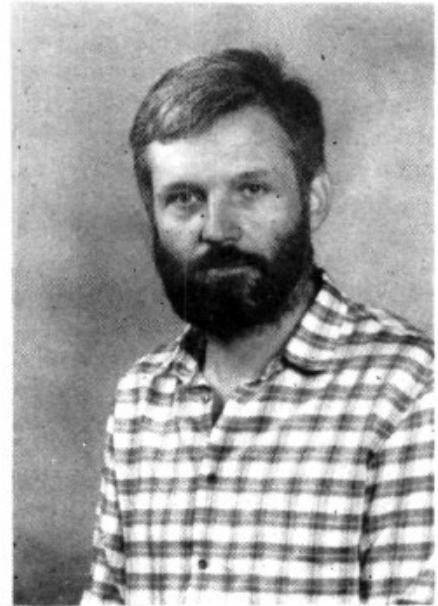
Per poder fer-ne la carrera cal estudiar 4 anys de piano i 7 d'orgue.

Ara practico de 4 a 5 hores diàries. Preparar una obra nova du molta feina, és molt pesat.

-Com veus el panorama actual? Hi ha afició?

-El panorama és un poc trist perquè no hi ha gent que vulgui aprendre'n. A un congrés d'organistes que se celebrà a Itàlia un professor vienès ens deia: Som arqueòlegs de la música.

A Mallorca hi ha molts d'orgues i pocs

organistes; a Catalunya, en canvi, és a l'inrevés: hi ha més organistes que no instruments.

L'orgue com a instrument d'església està en desús. Així i tot tenim els concerts que cada any es fan a Santa Eulàlia, per exemple, i sempre hi ha molt de públic, a la gent pareix que li agrada anar a escoltar aquest tipus de música...

-... que sempre ha anat lligada a l'església.

-A Europa, des del Renaixement, sí. De totes maneres cal dir que hi ha música d'orgue profana; de fet, aquests instruments no sols els veim a les esglésies, sinó segueix a la plana anterior.